

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา เพื่อศึกษามุมมองของชุมชนต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเวียงแหง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้การเป็นศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ ซึ่งได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มศึกษา ได้แก่ นายกองค้ำการบริหารส่วนตำบล นักวิชาการบริหารส่วนตำบล ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและกรรมการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเวียงแหง จำนวนทั้งสิ้น 24 คน โดยการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพและใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นเครื่องมือหลักในการศึกษานี้ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกของกลุ่มตัวอย่างมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

จากผลการศึกษา สามารถสรุปผลการศึกษาได้เป็น 7 ประเด็นดังนี้

- 5.1 มุมมองของชุมชนต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ
- 5.2 มุมมองของชุมชนต่อการส่งเสริมสุขภาพ
- 5.3 มุมมองของชุมชนต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก
- 5.4 มุมมองของชุมชนต่อด้านบริการอาหารสะอาด ปลอดภัย
- 5.5 มุมมองของชุมชนต่อด้านสิ่งแวดล้อมสะอาด ปลอดภัย
- 5.6 มุมมองของชุมชนต่อด้านบุคลากร
- 5.7 มุมมองของชุมชนต่อด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน

องค์การบริหารส่วนตำบล ฯลฯ

5.1 มุมมองของชุมชนต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ

5.1.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในอดีต

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเวียงแหงได้ตั้งขึ้นตั้งแต่ปี 2528 ตามความต้องการของชุมชน เนื่องจากจากผู้ปกครองของเด็กอายุประมาณ 3-5 ปีต้องออกไปทำงาน ทำให้ไม่มีใครเลี้ยงดูดูแล ประกอบกับผู้ปกครองส่วนใหญ่ในบ้านเมืองแห่ง อำเภอเวียงแหงมีทั้งเข้าใจภาษาไทยและไม่เข้าใจภาษาไทยทำให้ไม่สามารถอ่านและเขียนหนังสือได้ เช่นผู้ปกครองของเด็กที่เป็นไทยใหญ่ ซึ่งได้อพยพมาจากทางพม่ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยเมื่อประมาณ 10 กว่าปีที่แล้วทำให้ผู้ปกครองบางคน อ่านหนังสือหรือเขียนหนังสือภาษาไทยไม่ได้ ไม่ค่อยมีความรู้เกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

เท่าไร จะรู้จักศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก็ต่อเมื่อมีลูกและเห็นคนอื่น ๆ นำไปฝาก เพื่อตอนกลางวันก็จะได้ไปทำงาน การที่ผู้ปกครองนำเด็กไปเข้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนหนึ่งก็เพื่อที่จะให้เด็กมีความรู้และความพร้อมก่อนที่จะเข้าอนุบาล

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเวียงแหงในอดีตสมัยที่ตั้งอยู่ในโรงเรียนบ้านเวียงแหง มีสื่อการเรียนการสอน ของเล่นค่อนข้างน้อย เนื่องจากใช้สื่อ ของเล่นจากทางโรงเรียน หลังจากที่ได้งบประมาณจากทางกรมพัฒนาชุมชนในงบประมาณสร้างอาคาร ก็ได้มีการหาสถานที่สร้าง ชุมชนตกลงใช้ที่ข้างวัดเวียงแหงหลังจากนั้นครูพี่เลี้ยงก็ได้นำเงินกองกลางส่วนหนึ่งที่ได้จากผู้ปกครองไปซื้อของส่วนอื่นที่จำเป็นต้องใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอีกเช่น หม้อ กระทะ เครื่องครัว เตาแก๊ส ผงซักฟอก น้ำยาล้างจาน น้ำยาซักห้องน้ำ ฯลฯ และเนื่องจากในอดีตมีแต่งบกับข้าวมาให้ ไม่มีงบข้าวต้องให้ผู้ปกครองห่อข้าวมา แต่ทางครูพี่เลี้ยงเห็นว่าเป็นการลำบากกับทางผู้ปกครอง เลยนำเงินกองกลางมาซื้ออุปกรณ์ต่างๆแล้วหุงข้าวให้เด็กทาน

5.1.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในปัจจุบัน

ปัจจุบันศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเวียงแหงได้โอนจากกรมพัฒนาชุมชนมาอยู่กับทางองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองแหงเมื่อปี 2546 โดยทางองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองแหงได้สนับสนุนสื่อการเรียนการสอน ของเล่น นมจืด งบประมาณกลางวัน วัสดุอุปกรณ์ต่างๆที่ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องการและได้ติดตั้งเครื่องกรองน้ำให้เมื่อปี 2548 และเมื่อต้นปี 2550 ก็ได้มีการบูรณะเบื่องภายในอาคาร ครูพี่เลี้ยงและผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องการได้รั้วใหม่ ที่เป็นปูน คอนกรีต หรือก่อเป็นบล็อกก็ได้ เนื่องจากรั้วในปัจจุบันที่สร้างมาตั้งแต่ปี 2542 ได้เริ่มผุพังแล้วและต้องการให้มีสนามเด็กเล่นเนื่องจากในปัจจุบันคับแคบ ต้องการให้เด็กได้ทำกิจกรรมกลางแจ้ง ได้วิ่งเล่น ออกกำลังกายและต้องการได้เครื่องเล่นสนามสำหรับเด็กเล็กที่เพียงพอกับจำนวนเด็ก ไม่สูงจนเกินไปจะได้ไม่เกิดอันตรายกับเด็ก

ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความเห็นว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาในด้านที่ดีขึ้นหลายอย่าง มีการบูรณะเบื่องและมีสื่อการเรียน ของเล่นเพิ่มมากขึ้นและครูพี่เลี้ยงก็เข้ากับเด็กได้ ใจดี รักเด็ก

5.1.3 ศูนย์เด็กเล็กน่ายุ่

จากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการทางด้านกายภาพ สิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่มากที่สุดคือต้องการให้มีการสร้างรั้วใหม่เนื่องจากรั้วเก่าได้เริ่มผุพังแล้ว ต้องการอาคารสถานที่ให้ใหญ่และกว้างกว่าเดิม ต้องการให้มีหลายๆห้องเช่นห้องนอน ห้องเรียน ห้องครัว

ห้องน้ำและห้องส้วมแยกกัน มีสนามเด็กเล่น มีสวนหย่อม เพื่อให้เด็กมีที่ได้วิ่งเล่นและพักผ่อน มีที่จอดรถและมีของเล่นกลางแจ้ง ซึ่งแต่เดิมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเวียงแหงมีหน่วยงานที่รับผิดชอบคือกรมการพัฒนาชุมชน ซึ่งจะมียกสนับสนุนดำเนิน การน้อย ไม่ค่อยเพียงพอ ต่อมาเมื่อปี 2546 ได้มีการถ่ายโอนภารกิจ อำนาจ หน้าที่และงบประมาณในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้องค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามาจัดการ ส่วนในเรื่องของการปรับปรุงอาคารสถานที่ทำได้ยาก เนื่องจากต้องใช้งบประมาณค่อนข้างมากและการที่จะใช้งบขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละครั้งต้องผ่านการเห็นชอบจากเวทีประชาคมด้วย

ด้านส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ต้องการให้มีสื่อการเรียนการสอน ของเล่นหลายๆให้เพียงพอ กับจำนวนของเด็กและต้องการครูพี่เลี้ยงต้องมีทัศนคติที่ดีกับเด็ก รักเด็ก มีความอ่อนโยนและต้องการให้วัดมีส่วนร่วมในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับเด็ก เป็นอันดับต่อมา ซึ่งการที่จะเป็นศูนย์เด็กเล็กนำอยู่ได้นั้น ต้องผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กนำอยู่ของกระทรวงสาธารณสุขซึ่งมีหลายๆองค์ประกอบ ทั้งในด้านการส่งเสริมสุขภาพ การเจริญเติบโต ด้านการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี สะอาด ปลอดภัย ด้านบุคลากรและด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ครูพี่เลี้ยง องค์กรบริหารส่วนตำบล ฯลฯในการที่จะพัฒนาให้เป็นศูนย์เด็กเล็กนำอยู่ ซึ่งการที่จะให้ผ่านเกณฑ์การประเมินนั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเวียงแหงต้องมีความรู้ ความเข้าใจในบริบทของตัวเองก่อนและค่อยๆทำความเข้าใจเกณฑ์การประเมินมาตรฐานในแต่ละข้อและมาช่วยกันแก้ไข ปรับปรุง โดยต้องมีการสื่อสารทำความเข้าใจ พูดคุยกันเป็นประจำสม่ำเสมอ

5.2 มุมมองของชุมชนต่อการส่งเสริมสุขภาพ

จากความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ต้องการให้เด็กได้รับอาหารให้ครบทั้ง 5 หมู่เนื่องจากต้องการให้เด็กแข็งแรง ฉลาด แต่ก็มีผู้ปกครองส่วนมากที่เป็นไทยใหญ่ไม่สามารถที่จะอ่านภาษาไทยออกได้ทำให้ไม่สามารถที่จะเข้าใจในเรื่องของอาหารหรือโภชนาการของเด็ก ประกอบกับต้องออกไปรับจ้าง ทำงานทำให้ไม่มีเวลาสำหรับเรื่องนี้

ผู้ปกครองส่วนใหญ่และครูพี่เลี้ยงส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า เด็กรับประทานข้าวที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากกว่าที่รับประทานที่บ้าน สาเหตุส่วนหนึ่งอาจจะเนื่องมาจากว่าที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเด็กมีเพื่อนเยอะ เวลาทำอะไรหรือกินอะไรก็จะสนุกเหมือนมีเพื่อนกิน มีเพื่อนทำแต่เวลาอยู่ที่บ้านมีแต่ผู้ปกครองซึ่งเป็นคนละวัยกับเด็ก

สำหรับอาหารว่างความคิดเห็นส่วนใหญ่ต้องการให้เป็นผลไม้ เนื่องจากมีประโยชน์ ช่วยในการขับถ่ายและมีวิตามิน ฟันไม่ผุ แต่เนื่องจากงบอาหารกลางวันของเด็กที่ได้รับจากทาง

องค์การบริหารส่วนตำบลได้ 10 บาทต่อคนต่อวัน ทำให้ไม่สามารถมีเงินเหลือพอที่จะนำมาซื้ออาหารว่างให้เด็กทานตอนช่วงเช้าได้ ครูพี่เลี้ยงจึงนำเงินกองกลางที่ได้รับจากผู้ปกครองมาซื้อขนมป๊อบให้เด็กรับประทานเนื่องจากสะดวกและประหยัด เด็กทุกคนจะได้รับประทานเหมือนกันหมด ส่วนในช่วงบ่ายทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะแจกนมจืดที่ได้รับการสนับสนุนจากทางองค์การบริหารส่วนตำบลและทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้ไปเจรจากับผู้ประกอบการอาหารให้มีผลไม้เป็นอาหารว่างอย่างน้อยอาทิตย์ละหนึ่งครั้ง มีความคิดเห็นบางส่วนเกี่ยวกับถ้าให้เด็กทานผลไม้ทุกวันเด็กจะเบื่อ

ผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้เด็กแปรงฟันตอนเช้าและตอนเย็นและไม่ทราบว่าจะหลังรับประทานอาหารกลางวันเสร็จแล้วที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เด็กมีการแปรงฟันหลังอาหาร อาจเนื่องมาจากว่าผู้ปกครองไม่ทราบถึงกิจกรรมแต่ละอย่างที่เด็กทำในแต่ละวันและครูพี่เลี้ยงก็ไม่ได้บอกถึงกิจกรรมที่ทำ จากการสัมภาษณ์ไม่ค่อยได้มีการประชุมผู้ปกครองเนื่องจากเห็นว่าถ้ามีอะไรก็จะบอกกับผู้ปกครองเป็นรายๆ ไปเนื่องจากผู้ปกครองต้องมารับเด็กที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นประจำอยู่แล้ว

ความคิดเห็นส่วนใหญ่ทราบว่าขนมหวานเกี่ยวข้องกับฟันผุ แต่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ก็จะซื้อให้เด็กรับประทานเนื่องจากเด็กจะร้องไห้ งอแงเมื่อผู้ปกครองไม่ยอมซื้อขนมหรือลูกอมให้เป็นการตัดความรำคาญและถ้าปล่อยให้เด็กร้องไห้ คนที่พบเห็นจะว่าผู้ปกครองว่าเด็กร้องแล้วยังไม่ซื้อให้เด็กอีก ผู้ปกครองที่เด็กส่วนใหญ่ฟันไม่ผุจะไม่ค่อยซื้อขนมหรือลูกอมให้เด็กรับประทานเนื่องจากทราบว่าเมื่อเด็กฟันผุแล้วเด็กจะเจ็บฟันและขนมหรือลูกอมก็เป็นของไม่มีประโยชน์ ผู้ปกครองบางคนก็เห็นในโทรทัศน์ว่าถ้าเด็กทานขนมหวานมากเกินไปอาจจะทำให้เด็กเป็นโรคเบาหวานหรือโรคอ้วนได้ แต่ก็มีบางความคิดเห็นที่คิดว่าขนมถ้าไม่หวานมากจนเกินไปอาจจะไม่ทำให้เกิดฟันผุได้เนื่องจากถ้ากินเสร็จแล้วก็มีแปรงฟัน

5.3 มุมมองของชุมชนต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะซื้อของเล่น เช่น ตัวต่อ บล็อก ABC หุ่นยนต์หรือตุ๊กตาให้เด็กเล่นเนื่องจากเด็กต้องการได้เหมือนที่เล่นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและคิดว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสมองและทางด้านร่างกายของเด็ก ผู้ปกครองบางคนก็จะซื้อกระดาษที่เขียนแล้วลบได้ให้เด็กฝึกเขียน ฝึกวาดภาพตามจินตนาการของเขา ให้เขาดูการ์ตูน ดูทีวี ร้องเพลงเต้น ท่องคำคล้องจองก็เป็นการกระตุ้นพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจและสมองอีกทางหนึ่ง เนื่องจากพัฒนาการเป็นกระบวนการต่อเนื่อง พัฒนาการไม่ว่าจะเป็นสมอง อารมณ์ และสังคมดำเนินไปทุกๆขณะพร้อมๆกันทุกด้าน ในการช่วยเหลือเด็กให้เกิดการเรียนรู้เติบโตอย่างแท้จริงย่อม

ต้องอาศัยการพิจารณาพัฒนาการทั้งหมดของเด็กจะทั้งความสำคัญของพัฒนาการด้านใดด้านหนึ่งของเด็กไม่ได้และก็มีผู้ปกครองบางรายก็คิดว่านมหรืออาหารที่เด็กรับประทานก็มีส่วนช่วยทางด้านพัฒนาการทางสมองของเด็ก ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าจะแต่นำเด็กมาเข้าในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเด็กก็มีพัฒนาการที่ดีขึ้นในหลายๆด้านเช่น สามารถท่องก.ไก่ถึงฮ.นกฮูกได้ เขียนชื่อตัวเองได้ ร้องเพลง เดินตามเพลง ท่องคำคล้องจอง พับผ้าห่ม ใส่เสื้อผ้าและสวมมนต์ได้ สามารถที่จะทำตามคำบอกกล่าวของผู้ปกครองได้ เด็กที่ช่างพูดช่างคุยส่วนหนึ่งเวลาที่กลับมาบ้านจะมาเล่าให้ผู้ปกครองฟังว่าวันนี้ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ทำอะไร ได้ทานอะไรไปบ้าง

ส่วนใหญ่จะมีความคิดเห็นจากผู้ปกครอง ครูพี่เลี้ยง คนรอบข้าง สิ่งแวดล้อมและการเลี้ยงดูมีส่วนช่วยในเรื่องของพัฒนาการของเด็กเช่นทางด้านสังคม ถ้าเด็กอยู่กับพ่อแม่ที่ไม่ค่อยพูด ขี้อาย เด็กก็จะมีลักษณะแบบนั้น แต่ถ้าอยู่กับพ่อแม่ที่ชอบใช้ความรุนแรงเวลาที่เด็กเล่นกับเพื่อนก็จะเล่นแบบแรงๆ พัฒนาการของเด็กก็จะออกไปในทางก้าวร้าว ใช้ความรุนแรงทางด้านอารมณ์เนื่องจากวัยนี้เป็นวัยที่ชอบเลียนแบบ เป็นวัยที่ต้องการรู้ต้องการเห็น ชอบลอง

ในเรื่องของการเรียนการสอนในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนเป็นการสอนแบบบูรณาการคือสิ่งๆหนึ่งสามารถที่จะสอนได้หลายๆด้านในครั้งเดียวกันเช่น แต่งโมหนึ่งสองผ่าครึ่งตรงกลางได้ สองส่วน ผ่าอีกครึ่งได้เป็นสี่ส่วน ได้เรื่องของคณิตศาสตร์ เศษส่วน ได้เรื่องของรูปแบบคือแต่งโมมีลักษณะกลม ถ้าแบ่งครึ่งจะมีลักษณะเป็นครึ่งวงกลม ได้เรื่องของสี่คือแต่งโมข้างนอกสี่เหลี่ยม ข้างในสี่แฉก มีเมล็ดสีดำ มีขอบสีขาว ได้เรื่องของสุขศึกษาคือก่อนรับประทานแต่งโมต้องมีการล้างมือ ใช้ส้อมจิ้มแต่งโมเวลาจะรับประทาน ได้เรื่องของมีคมคือเวลาจะปอกแต่งโมต้องใช้มีดซึ่งมีดเป็นของมีคมที่อันตรายไม่ควรเอามาเล่นหรืออยู่ใกล้ๆแบบนี้เป็นต้น ทำให้มีการเรียนรู้ที่ดีขึ้นกว่าในสมัยก่อนที่ครูก็จะสอนเด็กแบบตรงๆเช่นสอนนับหนึ่งถึงสิบ ไม่ได้สอนเรื่องของสี่ หรือเรื่องของวันเข้าไปด้วย

สำหรับด้านการคัดกรองพัฒนาการเด็กเพื่อดูว่าเด็กคนนี้มีพัฒนาการช้าหรือไม่ ครูพี่เลี้ยง จะทำการคัดกรองเบื้องต้นก่อนที่จะส่งให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามาดำเนินการต่อไป สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเวียงแหง ไม่มีเด็กที่มีพัฒนาการช้า

5.4 มุมมองของชุมชนต่อด้านการบริการอาหารสะอาด ปลอดภัย

สถานที่เตรียมอาหารหรือห้องครัว ส่วนใหญ่ต้องการได้ที่ที่เป็นสัดส่วน ต้องแยกห่างจากบริเวณพื้นที่สำหรับเด็กพอสมควรเพื่อที่เวลาทำอาหาร กลิ่นของอาหารจะได้ไม่ไปรบกวนสมาธิของเด็กและต้องการให้สถานที่เตรียมอาหารยกสูงจากพื้นเนื่องจากจะได้สะอาดและเด็กจะได้เอื้อมไม่ถึงเวลาที่เข้าไปในห้อง มีอากาศถ่ายเท มีการเปลี่ยนรองเท้าก่อนเข้าไป มีอุปกรณ์เครื่องใช้

ที่จำเป็น มีที่เก็บภาชนะเครื่องใช้ต่างๆที่ถูกสุขลักษณะ รวมทั้งมีที่ล้างและมีที่ระบายน้ำออกไปข้างนอก โคนเน้นเรื่องความสะดวกและความปลอดภัยเป็นหลัก ผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องการให้มีห้องครัวเนื่องจากต้องการให้เด็กได้ทานอาหารที่อุ่นๆจะได้ไม่มีเชื้อโรค ท้องจะได้ไม่เสีย และถ้าช่วงไหนที่การประมวลอาหารกลางวันของเด็กมีปัญหาไม่เรียบร้อย ครูพี่เลี้ยงจะได้ไปทำอาหารให้เด็กรับประทานได้ไม่ต้องลำบากผู้ปกครอง

น้ำดื่มน้ำใช้ ส่วนใหญ่ต้องการให้เด็กได้ดื่มน้ำที่สะอาดผ่านการต้มหรือกรองเรียบร้อยแล้ว แต่ก็ยังมีผู้ปกครองบางรายที่ไม่ทราบว่าที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน่าน้ำอะไรมาให้เด็กดื่ม แสดงถึงการสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกับครูพี่เลี้ยงว่าไม่ค่อยได้มีการสื่อสารกันสักเท่าไร

อุปกรณ์และภาชนะใส่อาหาร ผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องการได้ที่เป็นพลาสติกที่ทนความร้อน สีอ่อนๆ ไม่มีลวดลายเพราะเวลาที่ใส่อาหารร้อนๆ พลาสติก สีหรือลวดลายจะได้ไม่ละลายลงไปกับอาหารเป็นอันตรายกับเด็ก เวลาตกก็ไม่แตก ไม่บาดมือเด็ก แต่บางรายต้องการได้จานกระเบื้องสีขาวเนื่องจากดูสะอาดดี ในขณะที่บางรายต้องการได้ถาดหลุมหรือที่เป็นสังกะสี บางรายว่าไม่ควรใช้ที่เป็นสังกะสีเนื่องจากเวลาใส่อาหารร้อน จานก็จะร้อนด้วยเป็นอันตรายกับเด็กเนื่องจากโลหะสามารถนำความร้อนได้ดีกว่าพลาสติก

ผักผลไม้ ส่วนใหญ่ต้องการได้ที่ปลอดภัยเนื่องจากในปัจจุบันมีการใช้สารเคมีกันมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นที่ในอำเภอเวียงแหงเองหรือที่อื่นๆ บางความคิดเห็นต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลสั่งซื้อผักจากโครงการหลวงเนื่องจากปลอดภัยหรือใช้ผัก ผลไม้พื้นบ้านที่ปลูกเองที่แน่ใจว่าไม่มีการใช้สารเคมีและเป็นการช่วยส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรด้วยและก่อนที่จะนำผักผลไม้มาประกอบอาหารควรนำไปแช่ในน้ำเกลือให้สารพิษละลายออกไปก่อนและมีการล้างน้ำหลายๆครั้งก่อนทำด้วย

เนื้อสัตว์ ส่วนใหญ่ต้องการได้ที่สด ใหม่ สะอาด บางความคิดเห็นต้องการได้ที่ไม่มีสารเร่งเนื้อแดงคือไปซื้อในแหล่งผลิตในพื้นที่ที่เรารู้ว่าไม่มีการใช้สาร และเวลานำมาทำอาหารให้เด็กรับประทานต้องทำให้สุกก่อน ไม่ควรทำแบบสุกๆดิบๆเนื่องจากกลัวเด็กรับประทานเข้าไปแล้วมีพยาธิ

ผู้ประกอบการอาหาร ส่วนใหญ่ต้องการให้มีสุขภาพที่แข็งแรง ไม่เป็นโรคติดต่อเพราะกลัวจะมาติดเด็ก ควรมีสุขอนามัยที่ดีเช่นแต่งกายสะอาด เล็บมือไม่ยาว ผมไม่รุงรังมีการมัดเรียบร้อยเวลาประกอบอาหารก็ให้แต่งกายมิดชิด ใส่หมวก ใส่ผ้ากันเปื้อน ถ้าจะหยิบจับอะไรก็ควรใส่ถุงมือด้วย ล้างมือก่อนทำอาหาร ควรจะมีการผ่านการอบรมสุขาภิบาล Clean Food Good Taste ของโรงพยาบาลและควรจะรู้หลักโภชนาการด้วยว่าเด็กวัยนี้ควรจะได้รับสารอาหารประเภทไหนบ้างที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโต

5.5 มุมมองของชุมชนต่อด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดปลอดภัย

สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกอาคาร ส่วนใหญ่เน้นเรื่องความสะอาด ต้องสะอาด มีรั้วรอบขอบชิดเนื่องจากจะได้ป้องกันเด็กจากอันตรายต่างๆทั้งจากรถยนต์ สัตว์ต่างๆและคนแปลกหน้า เนื่องจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเวียงแหงอยู่ติดถนนและถ้าเป็นรั้วไม้ควรจะเรียบ ไม้ควรที่จะมีเสี้ยนเพราะเสี้ยนอาจจะบาดมือเด็กได้ถ้าเด็กออกไปเล่นข้างนอก ต้องการให้มีต้นไม้เพราะจะได้ร่มรื่น เด็กจะได้สูดอากาศที่บริสุทธิ์ ร่างกายแข็งแรงแต่ต้องไม่มีกิ่งที่แห้งเพราะอาจเกิดอันตรายกับเด็กได้เวลาที่ลมพัดแรงๆกิ่งไม้อาจจะตกใส่เด็กได้ ไม่มีหลุมมีบ่อเนื่องจากเวลาเด็กวิ่งเล่นจะได้ไม่หกล้มและเวลาหน้าฝน น้ำจะได้ไม่ขังเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงต่างๆ ไม่มีเศษแก้วตามพื้นเนื่องจากจะเป็นอันตรายกับเด็กได้ และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจะให้ห่างไกลจากกองขยะมากที่สุดเนื่องจากขยะเป็นแหล่งสะสมของเชื้อโรค ส่งกลิ่นเหม็นและเด็กส่วนมากก็มีภูมิคุ้มกันทานต่อเชื้อโรคต่ำ ทำให้เด็กติดเชื้อง่าย

ห้องน้ำ ห้องส้วม ส่วนใหญ่ต้องการจะให้แยกกันเป็นสัดส่วน ห้องน้ำก็ห้องน้ำ ห้องส้วมก็ห้องส้วมเพราะเวลาที่เด็กคนไหนจะทำอะไรก็จะสะดวก ต้องการให้มีหลายๆห้องให้เพียงพอกับจำนวนของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กนั้น พื้นต้องไม่ลื่น สะอาด บางรายต้องการได้พื้นเป็นปูนเพราะไม่ลื่น บางรายต้องการได้พื้นกระเบื้องเนื่องจากสะอาด ทำความสะอาดง่าย สวยงาม แต่ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเวียงแหงจะมีรองทำให้เด็กไต่ก่อนเข้าห้องน้ำ และเด็กคนไหนที่ยังช่วยตัวเองไม่ได้ครูที่เลี้ยงก็จะพาเด็กไปเข้าห้องน้ำเอง

พื้นที่ใช้สอยและตัวอาคาร ส่วนใหญ่ต้องการให้มีห้องที่เป็นสัดส่วน ต้องการให้มีหลายๆห้องเช่นห้องเรียน ห้องครัว ห้องนอน ห้องทานข้าว ห้องยา ห้องพยาบาลและห้องเล่น เนื่องจากเวลาจะทำกิจกรรมอะไรจะทำได้ทำในห้องนั้นๆ แต่เนื่องจากว่าอาคารที่สร้างในปัจจุบันได้งบประมาณจากกรมพัฒนาชุมชนและปัจจุบันได้โอนไปอยู่กับทางองค์การบริหารส่วนตำบล ถ้าจะของบของทางองค์การบริหารส่วนตำบลทำอะไร จะต้องนำเข้าไปในแผนแล้วค่อยผ่านความเห็นชอบจากทางเวทีประชาคมอีกทีหนึ่งถึงจะนำมาใช้ได้ ส่วนใหญ่ต้องการได้ตัวอาคารที่มีความมั่นคง แข็งแรงและปลอดภัย

เครื่องใช้สำหรับเด็ก ส่วนใหญ่ต้องการจะให้เพียงพอของใครของมัน เนื่องจากจะได้สะอาด ไม่ใช้ปนกับของคนอื่น ครูที่เลี้ยงจะสอนให้เด็กรู้ว่าหมอน ผ้าห่มอันนี้ของใคร ผูกให้เด็กจำของตัวเองพอถึงเวลาตอนกลางวันเด็กก็จะไปหยิบของใครของมันมาปูนอนเอง ส่วนเรื่องของการทำความสะอาด ส่วนใหญ่ต้องการจะให้ซักอาทิตยส์ละหนึ่งครั้งเพื่อเป็นการทำความสะอาด ปราศจากเชื้อโรค แต่บางรายก็มีความคิดเห็นว่าของใช้พวกนี้เด็กใช้ร่วมกันก็ได้ เพราะเด็กคงจะไม่ใช่โรค

อะไรเพราะยังเล็กอยู่ ซึ่งจริงๆแล้วทางสาธารณสุขและครูที่เลี้ยงควรจะให้ความรู้กับทางผู้ปกครอง ด้วยว่าโรคที่เกิดในเด็กมีอะไรบ้าง และควรสอนวิธีป้องกันด้วย

ขยะ ส่วนใหญ่ต้องการให้มีการนำขยะออกไปทิ้งทุกวัน ถ้ามีการแยกขยะด้วยยิ่งดี เป็นการปลูกฝังนิสัยที่ดีให้กับเด็กตั้งแต่ตอนเล็กๆ ขยะในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนมากจะเป็นพวกเศษกระดาษ ก่อถ่วงนม พลาสติก สำหรับพวกกับข้าวที่เหลือทางครูที่เลี้ยงจะนำไปเทให้สุนัขในวัดเวียงแหง ทำให้มีแต่พวกขยะแห้ง ครูที่เลี้ยงจะนำไปถุงดำแล้วนำไปไว้ในที่ทิ้งขยะที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองแหงจัดไว้ให้

แสงสว่าง ส่วนใหญ่ต้องการให้มีแสงสว่างที่เพียงพอเนื่องจากสายตาเด็กจะได้ไม่เสีย แต่ก็ต้องแล้วแต่กิจกรรมที่เด็กทำอีกทีหนึ่งว่าต้องการใช้แสงสว่างหรือไม่ เช่นตอนนอนอาจจะไม่ต้องเปิดไฟ แต่ถ้าตอนเขียนหนังสือก็ต้องเปิดไฟเด็กจะได้ไม่ต้องใช้สายตามากเกินไป แต่ก็ไม่ควรที่จะมืดจนเกินไปเพราะบุหรืหรือแมลงอะไรจะมากัดเด็กได้ง่าย

การระบายอากาศ ส่วนใหญ่ต้องการจะให้มียากอากาศที่ถ่ายเทได้สะดวก โลงๆ มีหน้าต่างบานหลายๆบานเพื่อที่ลมจะได้เข้าออกได้สะดวก เด็กจะได้ไม่รู้สึกอึดอัด ประกอบกับเวลาที่เด็กคนใดคนหนึ่งไม่สบายถ้าอยู่ในที่ที่อากาศไม่ถ่ายเทก็จะทำให้ติดหวัดกันได้ง่าย

การป้องกันแมลงและพาหะนำโรค ส่วนใหญ่ต้องการให้มีมุ้งลวดเพื่อป้องกันยุงมากัดเด็ก บางรายต้องการให้มีการพ่นยาเมื่อถึงหน้าฝน และมีการใส่ทรายอะเบตในถังน้ำเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ยุงมาไข่ในน้ำ ควรมีการกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุง ไม่ควรให้มีน้ำขัง และบางรายต้องการให้มีการนำสารชีวภาพ EM มาใช้ราดทำความสะอาดพื้นอาทิตย์ละหนึ่งครั้งถ้าเป็นไปได้

การรักษาความปลอดภัย ส่วนใหญ่ต้องการให้มีถึงดับเพลิงในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพราะเป็นการป้องกันไว้ก่อน โดยครูที่เลี้ยงต้องสามารถใช้ถังดับเพลิงนี้เป็น และควรมีการซ้อมแผนดับเพลิงร่วมกับชุมชนอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง อุปกรณ์ ปลั๊กไฟ สายไฟและเครื่องใช้ไฟฟ้าต่างๆ ควรจะอยู่สูงจากพื้นให้เด็กเอื้อมไม่ถึง เพราะเด็กวัยนี้กำลังซนอาจจะเออะอะไรไปเหย้าทำให้เกิดอันตรายกับเด็กได้ หรืออาจจะหาอะไรมานำไปอุดไว้ไม่ให้เด็กเล่นได้

5.6 มุมมองของชุมชนต่อด้านบุคลากร

ส่วนใหญ่ต้องการได้ครูที่เลี้ยงที่มีลักษณะดังนี้ ต้องรักเด็ก ใจเย็น เข้าใจในธรรมชาติของเด็กเอาใจใส่เด็ก อารมณ์ดี สุภาพ อ่อนหวาน ชอบสอน ไม่ทำร้ายเด็ก ไม่หงุดหงิดหรือโมโหง่ายเนื่องจากเด็กวัยนี้กำลังซน คือ ถ้าไม่มีใจรักก็จะทำงานแบบนี้ไม่ได้หรือถ้าทำได้ก็อาจจะใช้ความรุนแรงกับเด็ก ต้องยอมรับการปรับปรุงและการเปลี่ยนแปลงในการทำงานได้ ควรจะผ่าน

การอบรมเกี่ยวกับเด็กเช่น ด้านการเลี้ยงดู ด้านพัฒนาการของเด็กมาด้วยยิ่งดี ทำให้เข้าใจและรู้จักเด็กมากขึ้น

อัตราส่วนครูพี่เลี้ยงต่อเด็กส่วนมากต้องการให้ครูพี่เลี้ยง 1 คนดูแลเด็กประมาณ 10-15 คนเนื่องจากจะได้ดูแลเด็กให้ทั่วถึงทั้งด้านพัฒนาการและการเจริญเติบโต เอาใจใส่เด็กและสามารถสอนเด็กได้อย่างเต็มที่ แต่ก็มีบางความคิดเห็นที่ต้องการให้ครูพี่เลี้ยง 1 คนดูแลเด็กประมาณ 20 คนถ้ามากกว่านี้ครูพี่เลี้ยงจะเลี้ยงเด็กได้ไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งตามเกณฑ์การประเมินเขาให้แยกเป็นช่วงอายุเช่น เด็ก 2-3 ปีครูพี่เลี้ยง 1 คนต่อเด็ก 10-15 คนและเด็ก 3 ปีขึ้นไปครูพี่เลี้ยง 1 คนต่อเด็ก 20-25 คน

5.7 มุมมองของชุมชนต่อด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น ฯลฯ

ส่วนใหญ่ต้องการให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับเด็กไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง ครูพี่เลี้ยง ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก ประธานแม่บ้าน กลุ่มแม่บ้าน ผู้สูงอายุ ครูอนุบาล นายอำเภอรวมถึงวัดมาช่วยกันพัฒนาศูนย์เด็กเล็กบ้านเวียงแหง เนื่องจากเป็นศูนย์ที่อยู่ในชุมชน เป็นของชุมชน ควรจะมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กบ้านเวียงแหงให้เป็นศูนย์เด็กเล็กนำอยู่ ว่าเขาต้องการที่จะให้มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงในด้านใดบ้าง มีอะไรที่จะช่วยกันพัฒนาให้ดีกว่าเดิม ที่ผ่านมามีไม่ค่อยได้มีการจัดประชุมผู้ปกครองเนื่องจากถ้าเด็กคนไหนมีปัญหา ครูพี่เลี้ยงก็จะบอกกับผู้ปกครองเป็นรายๆ ไป เนื่องจากผู้ปกครองต้องมารับเด็กที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นประจำทุกวันอยู่แล้ว ควรจะมีการประชุมผู้ปกครอง ครูพี่เลี้ยงและคณะกรรมการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กเป็นประจำทุกเดือนเพื่อที่จะได้ทราบข้อมูลข่าวสารของเด็กเป็นประจำ เวลามีปัญหาก็จะได้ช่วยกันแก้ไขต่อไป

อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกร่วมกับการสังเกตเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล เพื่อศึกษามุมมองของชุมชนซึ่งประกอบไปด้วยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเวียงแหง ผู้การเป็นศูนย์เด็กเล็กนำอยู่ ผลการศึกษาพบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเวียงแหงมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันไปในแต่ละด้าน ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลการศึกษาใน 4 ประเด็นคือ

- ความสำคัญของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสถานการณ์ปัจจุบัน
- ศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ภายใต้การส่งเสริมสุขภาพ
- การส่งเสริมพัฒนาการเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการเป็นศูนย์เด็กเล็กน่ายู่

• ความสำคัญของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสถานการณ์ปัจจุบัน

มนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีค่าและมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ โดยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้น ต้องเริ่มตั้งแต่เด็กเล็ก เนื่องจากเด็กวัย 5 ปีแรกเป็นวัยทองของชีวิตที่กำลังมีการเจริญเติบโตและมีพัฒนาการที่รวดเร็วและสำคัญมาก เด็กในวัยนี้เป็นวัยที่จะต้องมีการดูแลอย่างใกล้ชิดและพยายามปรับสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กให้มากที่สุด เพื่อที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กมีการเจริญเติบโตให้เต็มศักยภาพของแต่ละคน จากการศึกษาของกุศล สุนทรธาดา (2541) พบว่าในเรื่องของการเลี้ยงดูเด็กเล็กในครอบครัวยังมีครอบครัวไทยจำนวนมากไม่ได้เลี้ยงดูเด็กตามแนวทางที่จะส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม อันสืบเนื่องมาจากการไม่เอาใจใส่ต่อเด็ก การมีผู้เลี้ยงดูคนอื่นที่ไม่ใช่แม่และครอบครัวที่แม่มีการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจและการทำงานนอกบ้านที่แตกต่างกันก็จะมีการเลี้ยงดูที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาแตกต่างกัน

เนื่องจากในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคม ไม่ว่าจะเป็นในสังคมเมืองหรือสังคมชนบท ทำให้พ่อแม่ต้องกลายเป็นมนุษย์เงินเดือน ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ประกอบกับได้รับอิทธิพลจากสื่อมวลชนค่อนข้างมาก การรับเอาวัฒนธรรมต่างชาติไม่ว่าจะเป็น การกิน การอยู่ การเลี้ยงดูบุตรซึ่งได้เข้ามาครอบงำวิถีวัฒนธรรมไทย ตลอดจนการบีบบังคับทางเศรษฐกิจที่ทำให้วิถีชีวิตและวิธีการเลี้ยงดูบุตรเปลี่ยนแปลงไปเช่นการศึกษาของสมศักดิ์ ศรีสันติสุข และคณะ (2535) พบว่าการประกอบอาชีพอื่นที่ไม่ใช่เกษตรกรรมมีแนวโน้มมากขึ้นและปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ได้แก่ การแพร่กระจายทางวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงประชากร การพัฒนาของรัฐและหน่วยงานเอกชน และผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงได้แก่ การเปลี่ยนแปลงไปสู่ความทันสมัย การพัฒนาคุณภาพชีวิต ปัญหาหนี้สินและปัญหาการขาดแคลนแรงงานภายในครอบครัว สตรีต้องออกมาทำงานนอกบ้านมากขึ้น ต้องฝากให้บุคคลอื่นในครอบครัวเลี้ยงเด็กแทน ไม่มีเวลาเลี้ยงดูเด็กเหมือนอย่างในอดีต ต้องนำเด็กไปฝากเลี้ยงที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้กลายเป็นสถานที่ที่สำคัญแห่งที่สองรองจากครอบครัว ประกอบกับสังคมมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีทำให้ความเชื่อที่ว่าปู่ย่าตายายไม่สามารถที่จะเลี้ยงดูเด็กให้มีพัฒนาการที่ดีได้ แม้แต่เด็กที่อยู่กับพ่อแม่ เมื่อโตพอช่วยตัวเองได้ในช่วงอายุ 1-3

ปี ก็มักจะถูกพ่อแม่ปล่อยปละละเลย ซึ่งเห็นได้ชัดในสังคมเมืองและกำลังขยายเข้าสู่ชนบทอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมและพัฒนาการของเด็ก จากการศึกษาของปรียาภรณ์ กิติชัยวรรณ (2545) พบว่าการเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวที่ทำการเกษตรในรูปแบบดั้งเดิมนั้น สมาชิกในครอบครัวต่างก็มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูและอบรมสั่งสอนเด็กเล็ก ไม่ว่าจะครอบครัวนั้นจะเป็นครอบครัวเดี่ยว ครอบครัวขยาย หรือครอบครัวของเด็กที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดา ทั้งนี้เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวที่ทำการเกษตรในรูปแบบดั้งเดิมนั้น ไม่ต้องใช้เวลาในการดูแลเอาใจใส่พืชที่ปลูกเหมือนกับครอบครัวที่ทำการเกษตรในรูปแบบใหม่ จึงมีเวลาอยู่บ้านเลี้ยงลูก ดูแลทั้งด้านอาหาร สุขภาพ และเอาใจใส่ในด้านต่างๆ ได้ดีมีนมแม่ ได้รับอาหารที่มีประโยชน์ ได้รับการดูแลเอาใจใส่ในด้านสุขภาพจากสมาชิกในครอบครัว มีเวลาได้อยู่ร่วมกัน ทำกิจกรรมร่วมกันและเด็กจะถูกส่งไปฝากเลี้ยงที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประจำหมู่บ้านช้ากว่าเด็กในครอบครัวที่ทำการเกษตรในรูปแบบใหม่ คือเข้าสู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเมื่อมีอายุครบเกณฑ์หรือมีอายุประมาณ 3 ปีขึ้นไป ประกอบกับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2546 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ถูกถ่ายโอนภารกิจ อำนาจหน้าที่และงบประมาณในการบริหารจัดการจากหน่วยงานอื่น ๆ ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และในปี 2548 ทางรัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากขึ้นอย่างชัดเจน และมีการประกาศนโยบายที่จะมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้มาตรฐานครอบคลุมทุกหมู่บ้านภายในปี พ.ศ. 2552 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงเป็นอีกสถานที่หนึ่งซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการสร้างทรัพยากรที่ทรงคุณค่าต่อไปในอนาคต

สำหรับในพื้นที่อำเภอเวียงแหง ประชากรในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และรับจ้าง ประกอบกับเป็นอำเภอที่ติดกับชายแดนพม่าทำให้ในพื้นที่ประกอบด้วยชนหลายชาติหลายภาษาเช่น คนพื้นเมืองดั้งเดิม ไทยใหญ่ ลีซอ กระเหรี่ยง จีนฮ่อ ฯลฯ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเวียงแหงตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 ตามความต้องการของผู้ปกครองเนื่องจากต้องออกไปทำงาน ไม่มีใครดูแลเด็กตอนกลางวัน เด็กที่อยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเวียงแหงมีทั้งที่เป็นคนไทยและไทยใหญ่อยู่ร่วมกัน ครูที่เลี้ยงสามารถที่จะพูดได้ทั้งภาษาไทยและไต (ไทยใหญ่) เนื่องจากเป็นคนเวียงแหงและได้มีการเรียนรู้ภาษาไต (ไทยใหญ่) เพื่อที่จะได้สอนหรือสื่อสารกับเด็กที่เป็นไทยใหญ่ได้รู้เรื่อง ประกอบกับผู้ปกครองส่วนใหญ่ในบ้านเมืองแหงอำเภอเวียงแหงมีทั้งรู้หนังสือและไม่รู้หนังสือ เช่นผู้ปกครองของเด็กที่เป็นไทยใหญ่ ซึ่งได้อพยพมาจากทางพม่ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยเมื่อประมาณสิบกว่าปีที่แล้ว ทำให้ผู้ปกครองบางคน อ่านหนังสือหรือเขียนหนังสือภาษาไทยไม่ได้ แต่ก็พอที่จะฟังภาษาไทยและพูดภาษาไทยได้เล็กน้อย ส่วนใหญ่จะพูดภาษาไต (ไทยใหญ่) กัน ผู้ปกครองที่เป็นไทยใหญ่ได้นำลูกไปเข้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเวียงแหงเพื่อที่ตอนกลางวันจะได้ไปทำงานและเนื่องจากได้อพยพมาอยู่ในประเทศไทยแล้วก็

ต้องการจะให้ลูกได้เรียนรู้ภาษาไทย ได้อ่าน ได้เขียนภาษาไทยออก ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเวียงแหงในปัจจุบันอยู่ในระดับที่ติดอยู่แล้วและผู้ปกครองที่นำเด็กมาเข้าที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนหนึ่งต้องการจะให้เด็กมีความพร้อมก่อนที่จะไปเข้าอนุบาลสามารถที่จะมีพื้นฐานในการเรียนต่อไป และโตขึ้นมาจะได้ทันคน ทันโลก สามารถที่จะทำงานหาเลี้ยงชีพเพื่อที่จะได้มาดูแลผู้ปกครองในภายภาคหน้าได้ จากการศึกษาของสร้อยบุญ ทรายทอง (2541) พบว่า บิดา มารดา คิดว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะเลี้ยงดูบุตรให้มีพัฒนาการได้ดีกว่าเลี้ยงเอง จึงนิยมส่งบุตรไปฝากเร็วขึ้น

• ศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ภายใต้การส่งเสริมสุขภาพ

รัฐบาลได้มีการกำหนดนโยบายการสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า เพื่อให้ประชาชนทุกคนมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง ดังนั้นภายใต้ นโยบายดังกล่าว กระทรวงสาธารณสุขจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ให้มีความตื่นตัวและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพของตนเอง ครอบครัวและชุมชนรวมถึงการดูแลสิ่งแวดล้อม โดยในปี 2545 ได้ประกาศเป็นปีแห่งการเริ่มต้นรณรงค์สร้างสุขภาพทั่วไทย ภายใต้ยุทธศาสตร์ “รวมพลังสร้างสุขภาพ” เพื่อให้ประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมสนับสนุนให้เกิดการสร้างสุขภาพมากกว่าการซ่อมสุขภาพ

ปี 2546 ได้เน้นการส่งเสริมให้ประชาชนรวมกลุ่มทำกิจกรรมในการส่งเสริมสุขภาพ ในรูปกลุ่มหรือชมรมสร้างสุขภาพ ซึ่งได้มีการจัดตั้งชมรมสร้างสุขภาพอย่างน้อยหมู่บ้านละ 1 ชมรม และในปี 2547 กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดนโยบายเมืองไทยแข็งแรง (Healthy Thailand) ซึ่งมีเป้าหมายคือ ประชาชนมีอัตราป่วยและตายด้วยโรคที่สำคัญลดลง ประชาชนมีพฤติกรรมสร้างสุขภาพที่เหมาะสม และมีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ นอกจากนี้ในปี 2548 ประเทศไทยได้รับเกียรติจากองค์การอนามัยโลก ให้เป็นเจ้าภาพการประชุมนานาชาติ การส่งเสริมสุขภาพโลกครั้งที่ 6 โดยกระทรวงสาธารณสุขได้ดำเนินนโยบายเมืองไทยแข็งแรง (Healthy Thailand) โดยการดูแลสุขภาพของคนไทยด้วยหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าและเน้นการสร้างสุขภาพ โดยมีเป้าหมายการดำเนินงานในด้านการออกกำลังกาย ด้านอาหาร ด้านการพัฒนาอนามัย ด้านการลดโรคและอนามัยสิ่งแวดล้อม สำหรับการดำเนินงานให้เน้นกิจกรรมตามกลุ่มอายุ คือกลุ่มเด็ก กลุ่มวัยรุ่น กลุ่มวัยทำงาน/ผู้ใหญ่และกลุ่มผู้สูงอายุ

เด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 5 ขวบ เป็นช่วงที่สำคัญช่วงหนึ่งของชีวิตที่สมองมีการเจริญเติบโตมากกว่าทุก ๆ ช่วงอายุและเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการปูพื้นฐานทักษะต่าง ๆ ให้กับเด็ก การที่เด็กจะมีการเจริญเติบโตและมีพัฒนาการที่สมวัย การส่งเสริมสุขภาพเป็นสิ่งที่

สำคัญที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กไม่ควรที่จะมองข้าม เนื่องจากการส่งเสริมสุขภาพเป็นกระบวนการส่งเสริมให้ประชาชนเพิ่มศักยภาพ ควบคุมและพัฒนาสุขภาพตนเอง ครอบครัว และชุมชน ให้มีจิตสำนึก ความรู้แลทักษะที่จะดูแลสุขภาพ มีพฤติกรรมที่ดี เฝ้าระวังและควบคุมทุกปัจจัยเสี่ยง สร้างปัจจัยเสริม และสร้างอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพที่ดี โดยการดูแลตนเองให้มีสุขภาพแข็งแรงอยู่เสมอ (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2548) แต่เนื่องมาจากเด็กในวัยนี้ยังไม่สามารถที่จะดูแลตนเองได้ จึงเป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้องต้องช่วยกันที่จะพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามที่ส่วนกลางตั้งเอาไว้ ซึ่งการส่งเสริมสุขภาพเป็นกระบวนการที่มีหลายปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้อง

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนับเป็นสถานที่ที่สำคัญที่ทำหน้าที่เลี้ยงดูเด็กแห่งที่สอง รองจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง การพัฒนาให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นศูนย์เด็กเล็กน่ายุติที่ได้มาตรฐานและมีคุณภาพ เป็นการพัฒนาทั้งคนและสิ่งแวดล้อมไปควบคู่กัน โดยเด็กควรได้รับการส่งเสริมคุณภาพเพื่อให้มีการเจริญเติบโตและมีพัฒนาการที่เหมาะสม ได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่สะอาด ปลอดภัย และเอื้อต่อการเรียนรู้ การที่จะดำเนินการให้ไปถึงจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้คือการเป็นศูนย์เด็กเล็กน่ายุติซึ่งเป็นหนึ่งในกิจกรรมการสร้างสุขภาพสู่เมืองไทยแข็งแรง โดยทางกระทรวงสาธารณสุขได้นำเกณฑ์มาใช้ในการประเมินมาตรฐานของศูนย์เด็กเล็กน่ายุติ จากการศึกษาพบว่าเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินซึ่งได้มาจากส่วนกลางบางข้ออาจจะไม่เหมาะกับบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเวียงแหง เนื่องจากอาคารสถานที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้สร้างมานานแล้ว การที่จะทำให้ผ่านเกณฑ์อาจจะต้องมีการปรับปรุงซึ่งต้องใช้งบประมาณ และเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินส่วนใหญ่จะประเมินทางด้านสิ่งแวดล้อม ทำให้ความคิดเห็นเมื่อกล่าวถึงศูนย์เด็กเล็กน่ายุติส่วนใหญ่พูดถึงทางด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อมมาเป็นอันดับแรก เช่น ต้องการรั้วใหม่ที่มีมั่นคง แข็งแรง ต้องการอาคารที่กว้างและใหญ่กว่านี้ อาจเนื่องมาจากว่าเป็นสิ่งที่เห็นและสัมผัสได้ง่ายกว่าสิ่งอื่นประกอบกับในสังคมไทยเวลาที่จะทำอะไรมักจะทำวกสิ่งก่อสร้างมาเป็นอันดับหนึ่ง เพราะเห็นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนและจับต้องได้ แต่ก็จะมีบางความคิดเห็นที่กล่าวถึงด้านอื่นๆเช่น ด้านของบุคลากรว่าต้องการให้ครูพี่เลี้ยงที่มีคุณสมบัติในด้านไหนบ้าง ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนต้องการที่จะให้ใครหรือหน่วยงานใดมาช่วยกันพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเวียงแหง การที่มีความคิดเห็นบาง ส่วนที่กล่าวถึงทางด้านอื่นนอกเหนือจากทางด้านกายภาพแล้ว อาจจะเนื่องมาจากบุคคลเหล่านี้ได้รับการเรียนรู้ มีประสบการณ์ได้สัมผัสกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือมีการศึกษาเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มากกว่าบุคคลทั่วไป เนื่องจากความต้องการของคนมีความหลากหลาย การตอบสนองดังกล่าวจึงต้องอาศัยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเวียงแหง เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดและทำความเข้าใจในประเด็นต่างๆ การจัดเรียงลำดับความสำคัญ และหาวิธีการแก้ไขปัญหาที่ดีที่สุด รวมทั้ง

ยอมรับแผนปฏิบัติการที่กำหนด ผูกมัด ดำเนินการ และประสานความร่วมมือของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สำหรับการส่งเสริมสุขภาพในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเวียงแหง อาจจะเริ่มต้นที่การสร้างอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เด็กมีสุขภาพที่ดี เริ่มจากทางด้านกายภาพคือการสร้างรั้วรอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเวียงแหงก่อนเป็นอันดับแรกเนื่องจากเป็นความต้องการของคนส่วนมาก โดยมีครูพี่เลี้ยงเป็นคนจุดประเด็นในเรื่องของการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและการส่งเสริมสุขภาพโดยทางชุมชนหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วย ประกอบกับเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในหมู่บ้าน พวกเขาชาวบ้านก็ถือว่าเป็นศูนย์ของชุมชน ชุมชนก็มีส่วนเป็นเจ้าของด้วยส่วนหนึ่ง การที่จะพัฒนาหรือมีการปรับปรุงอะไรก็ไม่น่าจะยาก เนื่องจากครูพี่เลี้ยงที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเวียงแหงเป็นคนในพื้นที่ ทำงานดี เป็นที่รู้จักและอยู่มานานหลายสิบปี ทำให้ผู้ปกครองมีความเชื่อใจและไว้วางใจที่จะนำเด็กมาฝากไว้ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนี้ ครูพี่เลี้ยงจะต้องเข้าใจและรับรู้ถึงศักยภาพที่ตนเองมีอยู่ในการที่จะเป็นคนริเริ่มที่จะดำเนินการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเวียงแหงให้กลายเป็นศูนย์เด็กเล็กน่ายุ่ โดยชุมชนมีส่วนร่วม และทางชุมชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะต้องเข้าใจบริบทและสิ่งแวดล้อมรวมถึงความต้องการของตนเองก่อนว่าต้องการอะไรและตอนนี้เราขึ้นอยู่กับจุดไหน และเราจะไปให้ถึงตรงนั้นได้อย่างไร ใครจะมาช่วยกันให้ไปถึงจุดนั้น

• การส่งเสริมพัฒนาการเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

พ่อแม่ ผู้ปกครอง ญาติพี่น้องและสมาชิกในครอบครัวเป็นผู้ที่มีอิทธิพลอันดับแรกที่ทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดู สั่งสอนสิ่งต่างๆ ให้แก่เด็ก สถาบันครอบครัวจึงนับว่าเป็นสถาบันอันดับแรกที่สำคัญในการวางรากฐานของการพัฒนาการของมนุษย์ในเยาว์วัย เมื่อเด็กเจริญเติบโตขึ้นก็จะมีความสามารถเบื้องต้นที่จำเป็นสำหรับการช่วยตนเองให้อยู่รอดได้ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ทุกวัน พร้อมกับมีสภาพทางร่างกายและสติปัญญาที่พร้อมจะเรียนรู้ในสิ่งที่สลับ ซับซ้อนและกว้างขวางขึ้น สถาบันทางสังคมได้แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก็เป็นอีกสถาบันหนึ่งที่มีบทบาทในการเรื่องของการพัฒนาการเด็กไม่แพ้กับสถาบันครอบครัว เนื่องจากในแต่ละวันเด็กใช้เวลา 2 ใน 3 ของวันอยู่ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพราะผู้ปกครองต้องออกไปทำงาน

เด็กวัยก่อนเรียนจะมีอายุประมาณ 3-5 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เด็กกำลังเติบโต เป็นอิสระพึ่งตนเองได้มากขึ้นทีละน้อย พัฒนาการส่วนใหญ่ของเด็กวัยนี้ขึ้นอยู่กับ การปรับตัวให้คุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมและเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม เพื่อเตรียมตัวสำหรับจะอยู่ในสังคมที่กว้างขึ้นในวัยต่อไป โดยพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงอายุอาจเร็วหรือช้ากว่าเกณฑ์ที่กำหนดตามวุฒิ

ภาวะ หรือความพร้อมของเด็กซึ่งต้องมีการส่งเสริมให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะหรือความพร้อมของเด็กแต่ละคนตามช่วงอายุ โดยอาศัยความร่วมมือจากพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือครูพี่เลี้ยง โดยผ่านการเลี้ยงดูหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

จากการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นส่วนใหญ่คิดว่าของเล่นเช่นตัวต่อ บล็อก การวาดรูป ระบายสีมีส่วนช่วยในด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็กเป็นอันดับแรก เนื่องจากเป็นสิ่งที่เด็กชอบเล่น ชอบสัมผัส เป็นสิ่งที่เด็กจับได้และช่วยพัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็กเช่นนิ้วมือ ตัวต่อ การเล่นเกมทบทวนทฤษฎีในมุมต่างๆ ช่วยในด้านการส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กเนื่องจากเด็กวัยนี้เป็นวัยที่สมองกำลังมีการเจริญเติบโต ต้องการรู้ต้องการเห็น มีความคิดจินตนาการเป็นของตนเอง ซึ่งแตกต่างจากการเล่นของเด็กในสมัยก่อนจากการศึกษาของผอ. โปษะภฤชณะ (2527) พบว่าการละเล่นของเด็กเล็ก ๆ ในร่มเช่น “จับปู้ด้า ขยำปูน” ต้องใช้กล้ามเนื้อที่นิ้วทำทำไปตามคำร้องเป็นจังหวะ การเล่น “โยกเยก” เด็กต้องโยกตัวเป็นจังหวะ ในขณะที่หันหน้าเข้าหากัน เอามือจับกันแล้วโยกตัวไปข้างหน้า ข้างหลังที่ เป็นการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายมากขึ้น ต่อมาการเล่นแบบนี้ก็ได้ค่อยๆ หายไปเนื่องจากมีการรับเอาการเล่นของชาติอื่น ๆ เข้ามาพร้อมกับความเจริญทางเทคโนโลยีและการสื่อสาร ทำให้ของเล่นในปัจจุบันได้นิยมเป็นพวกวัตถุ เช่น ตัวต่อ ตุ๊กตา หุ่นยนต์มากขึ้น สำหรับสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเวียงแหงบางอย่างครูพี่เลี้ยงได้ทำขึ้นมาใช้เอง เช่น ปาเป้าพรรยา และยังได้ทำของเล่นอย่างง่าย ๆ เพื่อที่บางอย่างผู้ปกครองจะสามารถนำไปทำเองที่บ้านได้ และผู้ที่มีส่วนช่วยส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่สำคัญได้แก่ผู้ปกครองและครูพี่เลี้ยง เนื่องจากเวลาเด็กอยู่บ้านก็อยู่ในความดูแลของผู้ปกครอง ผู้ปกครองก็ต้องคอยดูแลเอาใจใส่ ต้องหัดคุย หัดพูด หัดถามเด็กบ่อยๆเพื่อเป็นการกระตุ้นพัฒนาการทางด้านสมองของเด็ก แต่ถ้าเด็กมาอยู่ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก็เป็นหน้าที่ของครูพี่เลี้ยง ที่จะต้องคอยดูแลและสนใจในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กแต่ละคน จากการศึกษาของศิริกุล อิศรานุรักษ์ (2533) พบว่าบิดา มารดาหรือผู้ปกครองเกินกว่าครึ่ง ไม่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กมาก่อน ส่วนใหญ่พบว่าแม่ควรเป็นผู้มีบทบาทในการเลี้ยงดูเด็กมากที่สุด รองลงมาคือเป็นหน้าที่ของปู่ ย่า ตายาย ผู้ที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กมีทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงคือผู้ที่เด็กได้ใกล้ชิดเช่นพ่อแม่ ผู้ปกครอง คนที่เด็กเจอ ส่วนทางอ้อมเช่นองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่ใช้งบประมาณไปจัดซื้อของเล่น สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนของเด็ก

• การมีส่วนร่วมกับชุมชนต่อการเป็นศูนย์เด็กเล็กน่ายุ่

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเวียงแหงก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2528 ตามความต้องการของชุมชนเพื่อต้องการให้แบ่งเบาภาระการเลี้ยงดูของผู้ปกครองที่ต้องไปทำงานในช่วงเวลากลางวัน และเป็นแหล่งที่ให้เด็กมีโอกาสที่จะเรียนรู้ในหมู่บ้าน แต่เนื่องจากในขณะนั้นไม่มีงบประมาณสร้างอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากทางราชการ ผู้นำชุมชนและชาวบ้านก็เลยไปเจรจากับอาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านเวียงแหงเพื่อขออาคารไม้หลังเก่ามาทำเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเวียงแหง ซึ่งตอนนั้นโรงเรียนบ้านเวียงแหงได้งบประมาณก่อสร้างอาคารใหม่ทำให้อาคารเก่าว่าง ไม่ได้ทำอะไร ช่วงนั้นไม่มีงบประมาณมาจ้างครูพี่เลี้ยง ทางผู้ปกครองก็เลยทำการตกลงจ่ายเงินให้กับครูพี่เลี้ยงเป็นค่าเลี้ยงดูเด็ก ถ้าเด็กเล็กก็เก็บประมาณ 60-70 บาท ถ้าเป็นเด็กโตก็เก็บคนละ 40-50 บาท โดยเงินที่เก็บมาได้นั้นครึ่งหนึ่งจะเก็บไว้เป็นกองกลางสำหรับซื้อของที่จำเป็นให้กับเด็กเช่น หม้อ เตาแก๊ส ทิว น้ายาล้างจาน ฯลฯ และอีกครึ่งหนึ่งจะเป็นค่าตอบแทนให้กับครูพี่เลี้ยง ในสมัยนั้นครูพี่เลี้ยงได้เงินเดือนเดือนละประมาณ 400 กว่าบาท หลังจากนั้นกรมพัฒนาชุมชนก็เริ่มเข้ามาดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อ เมื่อปี 2542 ทางกรมพัฒนาชุมชนก็ได้งบประมาณมาสร้างอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ได้มาแต่บตัวอาคาร ไม่มีงบซื้อที่ดินทางชุมชนก็เลยมีการตกลงกันที่จะไปขอที่ดินหนึ่งจากวัดเวียงแหง ก็ได้มีการไปเจรจาท้องที่ข้างๆวัดเวียงแหงซึ่งแต่ก่อนเคยสร้างเป็นห้องส้วมเก่า ได้มีการนำดินมาถม และได้มีการก่อสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเวียงแหงขึ้นมา พอสร้างอาคารเสร็จผู้ปกครองและครูพี่เลี้ยงมีความเห็นว่าน่าจะมีรั้วรอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อที่จะให้ดูเป็นสัดส่วนขึ้นมาและเป็นการป้องกันอันตรายที่อาจจะเกิดกับเด็กได้ ทั้งจากรถยนต์ จากสัตว์ต่างๆ จากคูน้ำไถลี่ย เนื่องจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเวียงแหงได้อยู่ติดกับถนนและใกล้กับคูน้ำ ครูพี่เลี้ยงได้นำเงินกองกลางส่วนหนึ่งร่วมกับเงินที่ได้จากผู้ปกครองและชาวบ้านช่วยกันบริจาค เพื่อนำเงินส่วนนี้ไปซื้อไม้เนื้อแข็ง ตอนแรกมีบางคนเสนอให้ใช้ไม้ไผ่เนื่องจากการประหยัด แต่คนส่วนใหญ่บอกว่าไม้ไผ่ไม่ค่อยแข็งแรง เลยตกลงกันใช้ไม้เนื้อแข็ง โดยมีผู้ปกครองและชาวบ้านได้ร่วมมือร่วมใจกันมาสร้างรั้วให้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเวียงแหง แต่ถึงเวลานี้ค่อยๆจางหายไป เมื่อมีความเจริญทางด้านสังคมได้แผ่ขยายเข้ามาในชุมชนประกอบกับมีหน่วยงานทางภาครัฐเข้าไปกำกับดูแลในแต่ละส่วนแต่ละด้าน ซึ่งในตอนแรกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้อยู่ในความควบคุมดูแลของพัฒนาชุมชน ต่อมาเมื่อปี 2546 ได้มีการถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเวียงแหงให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองแหง รูปแบบการจัดการที่เคยเป็นแบบของชุมชนก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงเป็นรูปแบบที่เป็นทางการมากขึ้น จะทำอะไรก็ต้องมีขั้นมีตอน ต้องรองงบประมาณจากส่วนกลาง และมีการแยกความรับผิดชอบในแต่ละด้านให้แต่ละหน่วยงาน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลรับผิดชอบด้านงบประมาณ หน่วยงานสาธารณสุขรับผิดชอบด้านสุขภาพ แต่ละหน่วยงานต่างทำหน้าที่ของ

ตนเอง ไม่ค่อยมีการประสานงานกันในแต่ละด้านที่มีส่วนที่เกี่ยวข้องหรือใกล้เคียงกัน ประกอบกับความต้องการของผู้ปกครองในบางเรื่องไม่สามารถที่จะสื่อสารไปถึงผู้บริหารได้ เนื่องจากยังไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น ทำให้ขาดความเชื่อมโยงระหว่างชุมชนกับหน่วยงานของรัฐ การที่จะทำให้เกิดความสำเร็จของงานจึงเกิดขึ้นได้ยาก

กรมการพัฒนาชุมชนได้มีหลักการประการหนึ่งในการดำเนินงาน สำหรับการก่อตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในชุมชน คือยึดหลักความต้องการและความพร้อมของพื้นที่ และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้มากที่สุด (กรมการพัฒนาชุมชน, 2542) ได้มีการกำหนดให้คณะกรรมการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กต้องมาจากสมาชิกในชุมชนเพื่อที่จะให้ชุมชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของและช่วยกันปรับปรุงพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็นประจำสม่ำเสมอ แต่จากการศึกษาพบว่า คณะกรรมการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กบ้านเวียงแหงประกอบด้วย 2 ส่วนคือ การรับหน้าที่ประธานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเวียงแหงโดยตำแหน่งของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองแหง ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในบ้านเวียงแหงนี้และคณะกรรมการพัฒนาเด็กเล็กอีก 4 คนได้รับการคัดเลือกจากผู้ปกครองโดยครูพี่เลี้ยง ซึ่งคณะกรรมการบางคนยังไม่ทราบว่า มีตำแหน่งหรือมีบทบาทอะไรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเวียงแหงเลย ทำให้ยังไม่เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเวียงแหง ประกอบกับในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งนี้ไม่ค่อยได้มีการประชุมผู้ปกครอง ทำให้ผู้ปกครองขาดโอกาสรับรู้สภาพปัญหาและการทำงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครองขาดการมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและไม่มีโอกาสที่จะนำเสนอแนวทางการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นที่ไปตามความต้องการ และการมีส่วนร่วมในปัจจุบันเป็นการมีส่วนร่วมของภายในหน่วยงานเท่านั้น ยังไม่มีการดำเนินงานที่เป็นความร่วมมือโดยชุมชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างแท้จริง จากการศึกษาของณัฐพร อาทรธรรมคุณ(2547) พบว่าการมีความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของชุมชนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละแห่ง ตั้งแต่ระดับน้อยคือร่วมรับฟังเท่านั้นถึงระดับปานกลางคือได้รับทราบเรื่องราวต่างๆ ร่วมแสดงความคิดเห็นและเข้าร่วมกิจกรรม เช่นเดียวกับการศึกษาของสุกฤษณ์ ดันติวัฒนากุล (2547) พบว่าเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมสุขภาพ 2 ระดับ คือ ผู้ปกครองและครูพี่เลี้ยงมีส่วนร่วมหลักในเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสุขภาพและครูพี่เลี้ยง คณะกรรมการพัฒนาเด็กและผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมหลักในเรื่องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเป็นศูนย์เด็กเล็กนำอยู่และส่งเสริมสุขภาพ และชุมชนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ทุกขั้นตอน และจากการศึกษาของสายทิพย์ สุกดีพันธ์ (2534) พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความหมายมากกว่าการที่เมื่อรัฐกำหนดโครงการอะไรขึ้นมา ประชาชนก็ร่วมทำ แต่หมายถึงประชาชนต้องมีส่วนร่วม

อย่างน้อยที่สุดในการริเริ่มวางแผนและดำเนินการ ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นอยู่และอนาคตของเขา

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1. การนำเกณฑ์หรือตัวชี้วัดศูนย์เด็กเล็กเล็กนำอยู่มาใช้เพื่อพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก ข้อมูลที่ได้ภายหลังการประเมินจำเป็นต้องใช้ด้วยความระมัดระวัง เนื่องจากตัวชี้วัดของส่วนกลางมีทั้งหมด 27 ข้อซึ่งครอบคลุมทั้งด้านสุขภาพและด้านสิ่งแวดล้อม แต่ยังคงขาดมิติของข้อมูลเชิงคุณภาพหรือข้อมูลด้านความต้องการของชุมชน

2. การพัฒนาศูนย์เด็กเล็กนำอยู่ภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความสำคัญกับการสื่อสารระหว่างชุมชนกับหน่วยงานของรัฐ และการมีส่วนร่วมของชุมชนกับหน่วยงานของรัฐควรจะเป็นการมีส่วนร่วมเชิงระนาบคือทุกคนมีความเสมอภาคในการแสดงความคิดเห็น

ข้อจำกัดในการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นรูปแบบการศึกษาเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองซึ่งมีทั้งคนพื้นเมืองดั้งเดิมและคนไทยใหญ่ ซึ่งการสัมภาษณ์ผู้ปกครองที่เป็นไทยใหญ่นั้นต้องมีล่ามมาช่วยสื่อสารภาษาไทย(ไทยใหญ่)ให้กับผู้วิจัยทราบ ดังนั้นภาษาก็เป็นข้อจำกัดอย่างหนึ่งในการศึกษาครั้งนี้

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ควรจะมีการเข้าไปหาข้อมูลจากชุมชนเพิ่มเติม เช่น ผู้ที่มีอำนาจในพื้นที่ ได้แก่ นายอำเภอ หรือผู้สูงอายุ ครูอนุบาล กลุ่มแม่บ้านหรือพระที่อยู่ในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเวียงแหง และข้อมูลที่ได้ควรจะไป triangulate ก่อน เช่น ให้นำบุคคลอื่นไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างซ้ำ โดยใช้แนวคำถามเดิมเพื่อที่จะดูผลการศึกษว่าเหมือนหรือแตกต่างจากครั้งแรกหรือไม่ ก่อนที่จะนำมาสรุปและวิเคราะห์ผลการศึกษา